ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΡ. 6

ΠΑΡΑΚΟΗ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Διακρίνουμε την παρακοή σε διάταγμα Δικαστηρίου από την καταφρόνηση περιφρόνηση του Δικαστηρίου.

Στην πρώτη περίπτωση , πρόσωπο εναντίον του οποίου στρέφεται διάταγμα του Δικαστηρίου , το παραβαίνει, δηλαδή είναι «ένοχος» παρακοής διατάγματος . Η παρακοή διατάγματος συνιστά και ποινικό αδίκημα κατά παράβαση του *Άρθρου 137 του Ποινικού Κώδικα Κεφ. 154* αλλά συνάμα τιμωρείται με φυλάκιση και/ή πρόστιμο ή κατάσχεση της περιουσίας του , μέσα στο πλαίσιο εκδίκασης πολιτικής αγωγής , δυνάμει του *Άρθρου 42 του περί Δικαστηρίων Νόμου Ν. 14/60.*

Καταφρόνηση Δικαστηρίου αποτελεί συμπεριφορά η οποία είναι ανεπίτρεπτη υπό την έννοια ότι προσβάλλει τα θεμέλεια της Δικαιοσύνης και η οποία αν παραμένει ατιμώρητη ενέχει τον κίνδυνο υπόσκαψης του κύρους του Δικαστηρίου και το σεβασμό προς τις αποφάσεις του. Αποτελεί υπόσκαψη του Κράτους Δικαίου στο οποίο βασίζεται η κάθε σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία. Η συμπεριφορά αυτή συνιστά αδίκημα και

τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 44 του Περί Δικαστηρίων Νόμου 14/60.

Α. Άρθρο 42 του Ν. 14/60 : ΠΑΡΑΚΟΗ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Το *Άρθρο 42 του Ν. 14/60* προνοεί ως εξής :

> *«42.Τηρουμένου οιουδήποτε διαδικαστικού κανονισμού έκαστον δικαστήριον θα έχη εξουσίαν να εξαναγκάζη εις υπακοήν προς οιονδήποτε διάταγμα εκδοθέν υπ' αυτού, διατάττον ή απαγορεύον την εκτέλεσιν οιασδήποτε πράξεως, διά προστίμου ή φυλακίσεως ή μεσεγγυήσεως πραγμάτων. Και το δικαστήριον δύναται επιπροσθέτως να επιδικάση εις το πρόσωπον προς το συμφέρον του οποίου εξεδόθη το διάταγμα τοιούτον ποσόν υπό μορφήν αποζημιώσεως, ως το δικαστήριον δύναται να θεωρήση πρέπον.*
>
> *Νοείται ότι έκαστο δικαστήριο θα έχει εξουσία τιμωρίας για παρακοή ή και εξαναγκασμού σε υπακοή σ'οποιοδήποτε διάταγμα του στις περιπτώσεις που αφορούν διάδικο σε δικαστική διαδικασία αλλά και στις περιπτώσεις που αφορούν οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, νοουμένου ότι αυτό έλαβε γνώση του διατάγματος και εν γνώσει του και ηθελημένα παροτρύνει ή συνεργεί στη μη υπακοή διατάγματος».*

Β. Το Άρθρο 44 του Ν. 14/60 : ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Το Άρθρο 44 (1) του Περί Δικαστηρίων Νόμου 14/60 προνοεί ότι :

«44.-(1) Οιονδήποτε πρόσωπον το οποίον –

(α) εντός του οικήματος ένθα διεξάγεται οιαδήποτε δικαστική διαδικασία, ή εντός της περιοχής αυτού δεικνύει έλλειψιν σεβασμού εν λόγοις ή συμπεριφορά προς ή εν σχέσει με την τοιαύτην διαδικασίαν ή προς οιονδήποτε πρόσωπον ενώπιον του οποίου η τοιαύτη διαδικασία διεξάγεται

(β) παρεμποδίζει ή προκαλεί ανησυχίαν κατά την διεξαγωγήν δικαστικής διαδικασίας , ή

(γ) εκκρεμούσης δικαστικής διαδικασίας ή ενώ δεν έχει εισέτι εκδοθή απόφασις εν αυτή, δημοσιεύει οιονδήποτε έγγραφον, εκφωνεί λόγον ή οιανδήποτε ομιλίαν ή προβαίνει εις οιανδήποτε πράξιν ψευδώς παριστάνουσαν την τοιαύτην διαδικασίαν ή ικανήν να επηρεάση την δίκαιαν εκδίκασιν της τοιαύτης διαδικασίας ή να διακόψη ή επιβραδύνη την πορείαν της δικαιοσύνης ή υπολογιζόμενην να υποβιβάση το γόητρον οιουδήποτε προσώπου ενώπιον του οποίου η τοιαύτη διαδικασία διεξάγεται ή

(δ) δημοσιεύει έκθεσιν της ληφθείσης μαρτυρίας εις οιανδήποτε δικαστική διαδικασίαν, εις την οποίαν , δυνάμει του παρόντος νόμου ή οιουδήποτε άλλου εκάστοτε ισχύοντος νόμου, μόνον οι διάδικοι και οι δικηγόροι αυτών ή άλλοι αντιπροσώποι , εάν υπάρχωσιν, και οι υπαλλήλοι του δικαστηρίου επιτρέπεται να είναι παρόντες ή

(ε) δημοσιεύει οιονδήποτε έγγραφον, εκφωνεί λόγον ή οιανδήποτε ομιλίαν ή προβαίνει εις πράξιν σκανδαλώδους φύσεως αναφορικώς προς οιονδήποτε δικαστήριον το οποίον έχει εκδώσει απόφασιν εις οιανδήποτε διαδικασίαν αφορώσαν εις οιανδήποτε δικαστικήν διαδικασίαν , ή

(στ) αποπειράται παρανόμως να επέμβη ή να επηρεάση μάρτυρα εις δικαστικήν διαδικασίαν , είτε προ είτε μετά την μαρτυρίαν , εν σχέσει με την τοιαύτην μαρτυρίαν , ή

(ζ) απολύει υπάλληλον διότι έχει δώσει μαρτυρίαν εις δικαστικήν διαδικασίαν , ή

(η) αναλαμβάνει κατοχήν γης από οιονδήποτε πρόσωπον το οποίον προσφάτως απέκτησε κατοχήν δι' εντάλματος του δικαστηρίου ή

(θ) εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες αυτό γίνεται σύμφωνα με γενικές ή ειδικές οδηγίες που εκδίδονται απο το Ανώτατο Δικαστήριο σε εξαιρετικές περιπτώσεις –

(αα) λαμβάνει ή προσπαθεί να λάβει οποιαδήποτε φωτογραφία ή κινηματογραφικά ή εικονοληπτικά πλάνα σε οποιαδήποτε δικαστική αίθουσα ή σε οποιοδήποτε οίκημα όπου διεξάγεται δικαστική διαδικασία ή σε οποιοδήποτε χώρο του Δικαστηρίου , περιλαμβανομένου του κτιρίου και του προαυλίου αυτού , ή κατά τη μεταφορά υπόπτου ή καταδίκου από το χώρο κράτησης προς το Δικαστήριο και αντιστρόφως , ή προσπαθεί να υποβάλει ερωτήσεις ή

υποβάλλει ερωτήσεις σε υπόπτους και υποδίκους κατά την προσέλευση , την παραμονή ή την αποχώρησης τους από το χώρο του Δικαστηρίου ή κατά την διάρκεια μεταφοράς τους από τους χώρους κράτησης προς το Δικαστήριο και αντιστρόφως ή

(ββ) λαμβάνει ή προσπαθεί να <u>λάβει οποιαδήποτε φωτογραφία</u> ή κινηματογραφικά ή εικονοληπτικά πλάνα σε οποιοδήποτε τέτοιο τόπο ή κάνει ή προσπαθεί να κάνει σε οποιοδήποτε τέτοιο τόπο και με σκοπό δημοσίευσης την προσωπογραφία ή το σκίτσο δικαστή, θανατικού ανακριτή, δικαστικού υπαλλήλου , δικηγόρου , μάρτυρα ή διαδίκου σε οποιαδήποτε πολιτική ή ποινική διαδικασία ή

(γγ) λαμβάνει από οποιοδήποτε τόπο ή προσπαθεί <u>να λάβει οποιαδηποτε φωτογραφία</u> ή κινηματογραφικά ή εικονοληπτικά πλάνα κάθε τέτοιου προσώπου ενόσω το πρόσωπο αυτό βρίσκεται σε οποιαδήποτε δικαστική αίθουσα ή σε οποιοδήποτε οίκημα όπου διεξάγεται δικαστική διαδικασία ή σε οποιοδήποτε χώρο του Δικαστηρίου, περιλαμβανομένου του κτιρίου και του προαυλίου αυτού, ή κατά τη μεταφορά του υπόπτου ή καταδίκου από το χώρο κράτησης προς το Δικαστήριο και αντιστρόφως , ή προσπαθεί να υποβάλει ερωτήσεις ή υποβάλλει ερωτήσεις σε υπόπτους και υποδίκους κατά την προσέλευση , την παραμονή ή την αποχώρηση τους από το χώρο του Δικαστηρίου ή κατά τη διάρκεια μεταφοράς τους από τους χώρους κράτησης προς το Δικαστήριο και αντιστρόφως ή

(ι) <u>δημοσιεύει ή προβάλλει φωτογραφία</u> που λήφθηκε, ή προσωπογραφία ή σκίτσο που έγινε ή κινηματογραφικά ή

εικονοληπτικά πλάνα , κατά παράβαση της παραγράφου (θ) του εδαφίου αυτού ή οποιοδήποτε αντίγραφο αυτών ή

(ια) διαπράττει οιανδήποτε άλλην πράξιν σκοπίμου ασέβειας εις οιανδήποτε δικαστικήν διαδικασίαν , ή προς οιονδήποτε πρόσωπον ενώπιον του οποίου τοιαύτη διαδικασία διεξάγεται, είναι ένοχον πλημμελήματος και υπόκειται εις φυλάκισιν διά περίοδον εξ μήνων ή εις πρόστιμον μη υπερβαίνον τας εκατόν λίρας ή εις αμφοτέρας, τας ποινάς ταύτας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΡΑΚΟΗΣ

Στην Αγγλία η νομολογία και πρακτική η οποία ακολουθείται σε θέματα παρακοής διατάγματος διαφέρει από την πρακτική και κυπριακή νομολογία σε διάφορα σημεία όπως θα φανεί πιο κάτω αλλά οι βασικές αρχές παραμένουν οι ίδιες και συνεπώς η αγγλική νομολογία είναι καθοδηγητική. Ενδεικτικά για την πρακτική η οποία ακολουθείτο στην Αγγλία είναι χρήσιμη η παραπομπή στον **Atkins & Encyclopaedia of Court Forms in Civil Proceedings 2nd Edition Volume 12 1962 σελ. 101-117**. Με δεδομένο ότι στην Αγγλία έχει θεσπισθεί πιο πρόσφατα συγκεκριμένη νομοθεσία ενοποίησης και εκσυγχρονισμού του δικαίου κάτι το οποίο δεν έχει γίνει στην Κύπρο πλέον καθοδηγητικές θεωρούνται οι παλαιότερες αυθεντίες και πρακτική και συνεπώς η παραπομπή στην έκδοση του Atkins του 1962 ίσως να αποδειχθεί ότι είναι πλέον έγκυρη. Στην υπόθεση **Antonis Mouzouris & Another v. Xylofagou Plantation Ltd** σελ. 19 των φωτοτυπιών (1977) 1CLR 287 στο Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι

αποφάσεις των αγγλικών Δικαστηρίων δεν είναι δεσμευτικές στην Κύπρο αλλά συνιστούν καθοδήγηση για το κυπριακό Δικαστήριο ιδιαίτερα όπου εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο. Οι αγγλικές αυθεντίες είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για την ερμηνεία και εφαρμογή κυπριακών νομοθετικών διατάξεων η προέλευση των οποίων εντοπίζεται στο αγγλικό νομικό σύστημα. Ιδιαίτερα στην σελίδα 300 το Δικαστήριο αναφέρει τα εξής:

> «Ground 6 was that the trial Court wrongly assumed that the English cases decided after independence cannot affect the common law applicable in this country and/or amend express statutory or other provisions of Cyprus Law. The short answer to this ground, which, rightly, was not pressed, is that the trial court never assumed that the decisions of the English Courts are binding on our courts. However, they are great persuasive authority as illustrating the common law, which in theory is not changed by particular decisions. The trial Court simply made a comparative analysis of the situation in England, in view of the fact that the English Rules of Court were the Rules on which our rules were modeled though with occasional changes and various modifications. Therefore reference to the English authorities is useful in construing our legislative provisions whose origin is to be found in the English legal system».

Στην Κύπρο με βάση το δικονομικό πλαίσιο για να στοιχειοθετηθεί παρακοή διατάγματος είναι απαραίτητη προϋπόθεση το Διάταγμα του Δικαστηρίου είτε είναι προσωρινό είτε είναι μόνιμο να έχει επιδοθεί προσωπικά εκτός εάν το Δικαστήριο επιτρέψει άλλου είδους επίδοση στον

Εναγόμενο και είναι απαραίτητο το Διάταγμα να φέρει ασφαλώς την ανάγλυφη σφραγίδα του Δικαστηρίου και σαν αντίγραφο να είναι πιστό με την υπογραφή του Πρωτοκολλητή. Περαιτέρω θα φέρει την ειδική «οπισθοσφράγιση» με την οποία προειδοποιείται ο Εναγόμενος ότι σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης με το διάταγμα καθιστά υπόλογον τον δέκτη του σε φυλάκιση και κατάσχεση της περιουσίας του. Εάν δεν ακολουθηθούν αυστηρά οι πρόνοιες αυτές τότε δεν είναι δυνατόν να καταδικασθεί οιοσδήποτε εναντίον του οποίου στρέφεται το Διάταγμα σε φυλάκιση ή να προκληθεί κατάσχεση της περιουσίας του. Η σχετική πρόνοια είναι η διαταγή 42 Α των Κανόνων Πολιτικής Δικονομίας. Το σχετικό απόσπασμα βρίσκουμε στην πιο πάνω απόφαση του **Antoni Mouzouri** (1977) στην σελ. 289:

«Order 42A of the Civil Procedure Rules provides as follows:

"1. Where any order is issued by any Court directing any act to be done or prohibiting the doing of any act there shall be endorsed by the Registrar on the copy of it, to be served on the persons required to obey it, a memorandum in the words or to the effect following:

"If you, the within-named A.B. neglect to obey this order, by the time therein limited, you will be liable to be arrested and to have your property sequestered."

2. An office copy of the order shall be served on the person to whom the order is directed. The service shall, unless otherwise directed by the Court or a Judge, be personal».

Το Δικαστήριο στην συγκεκριμένη περίπτωση εξέτασε κατά πόσον υπήρξε συμμόρφωση με τις πρόνοιες της πολιτικής δικονομίας όπως ανωτέρω περιγράφονται.

Στην σελίδα 295 το Δικαστήριο αναφέρει τα εξής:

> «It was submitted on behalf of the respondent company that personal service was not indispensable in the face of evidence that the terms of the order had come in some other way to the notice of the person concerned. As pointed out by the trial Court, they did not find the problem easy to solve, nor did clear answers offer themselves. They appreciated the need for personal service, considering the basically criminal nature of the proceedings that may befall a contemner, possibly resulting in imprisonment and they referred to the two Cyprus cases, Christodoulides v. Christodoulides, 11 C.L.R. 15, and the Sherriff of Limassol v. Theodoros, 12 C.L.R. 67, to the effect that regularity in procedure is essential in proceedings which are instituted with a view to punishment for contempt of Court, but they followed the view expressed in Churchman v. Shop Steward's Committee [1972] 3 All E.R. 603, that the requirement of personal service of an order of the Court involving a prohibition may be relaxed under certain circustances, provided it is proved beyond reasonable doubt that the order came to the notice of the person sought to be restrained. They also referred to Husson v. Husson [1962] 3 All E.R. 1056, and Westminster C.C. v. Chapman [1975] 2 All E.R. 1103, and concluded that the evidence of the affiant for the applicants that appellant 2 was present during the proceedings and took

cognizance of the order made was uncontradicted and that being so the objection raised on her behalf should fail.

Order 42A reads as follows:

"1. Where any order is issued by any Court Directing any act to be done or prohibiting the doing of any.

296

Act there shall be endorsed by the Registrar on the copy of it, to be served on the person required to obey it, a memorandum in the words or to the effect following:

If you, the within-named A.B., neglect to obey this order, by the time therein limited, you will be liable to be arrested and to have your property sequestered".

2. An Office copy of the order shall be served on the person to whom the order is directed. The service shall, unless otherwise directed by the Court or a Judge, be personal".

As indicated in the marginal note, rule I was intended to correspond to the old English Order 41, rule 5, which, to the extent that is material, reads as follows:

> "Every judgment or order made in any cause or matter requiring any person to do an act thereby ordered shall state the time, or the time after after service of the judgment, or order,within which the act is to be done; and

upon the person required to obey the same there shall be indorsed a memorandum in the words or to the effect following, etc."

As pointed out in the note thereto, this rule only applies to a judgment or order to do an act. It does not apply to merely prohibitive orders; and the English authorities given for that proposition are the cases of Selous v. Croydon Local Board, [1885] 53 L.T. 209, and Hudson v. Walker [1891] 64 L.J. Ch. 204, where North J. referred to Selous case and followed it observing that he did not see how any other construction could be put upon Order XLI, rule 5. In the Selous case it was held that Order XLI rule 5 had no application to a prohibitive order like the present one.

Husson v. Husson [1962] 3 All E.R. 1056 also turned on the interpretation of R.S.C. Ord. 42, r. 7 and reference is made therein to the Annual Practice, 1963 edition, at p. 1004, where it is indicated that a distinction has-to be drawn between mandatory and prohibitive injunctions and it is stated that an order requiring a person to do an act must be served on him. If, however, the order is to

297

Restrain the doing of an act, the person restrained may be committed for breach of it, if he in fact has had notice of it either by his presence in Court when it is made or by being served with it or notified of it by telegram or in any other way.

Order 45, rule 5, of the English Rules of the Supreme Court (see 1965 Annual Practice) deals (a) with a person required by a judgment or order to do an act or (b) a person disobeying a judgment or order requiring him to abstain from doing an act and under rule 7, thereof an order shall not be enforced under rule 5, unless (a) a copy of the order has been served personally on the person required to do or abstain from doing the act in question, and (b) in the case of an order requiring a person to do an act the copy has been so served before the expiration of the time within which he was required to do the act.

By paragraph 6 of that rule an order requiring a person to abstain from doing an act may be enforced under rule 5 notwithstanding that service of a copy of the order has not been effected in accordance with that rule if the Court is satisfied that the person against whom it seeks to enforce the order had notice thereof either (a) by being present when the order was made or (b) by being notified of the terms of the order whether by telephone, telegram or otherwise. In a note in the Supreme Court Practice for 1973 to Order 45/7/1, at p. 668, it is stated that

"The new para. (6) has been added presumably to resolve any doubt that under this Rule, as under the former practice, the Court has the power to proceed to the enforcement of a negative order by writ of sequestration or by order of committal even though the original order has not yet been served in accordance with the requirement of this Rule, provided however that the Court is satisfied that the person or party in question has had notice of it either by being present when the order was made or by being notified of its

terms by telephone, telegram or in such other manner as the Court may deem sufficient. A negative order is often made ex parte n circumstances of great urgency to preserve the status quo, and it would be highly inconvenient if it could not be enforced until it was first served as required by this Rule. The new

298

Para (6) therefore, is designed to enable the Court, if necessary before service, to prevent disobedience or further disobedience or to compel obedience to a negative order".

By contrast in the old Order 41, rule 5, there was no reference to orders prohibiting the doing of an act. Hence it was held that the order did not apply to prohibitory orders. In the new English Rules, where prohibitory orders are also included in Order 45, rule 5, it was thought necessary to make express provisions under para. 6 of Order 45, rule 7, about enforcement of such an order before sevice of the copy thereof has been effected and pending such service. <u>In the absence of such a provision in Order 42A of our Rules and the existence only of rule 2 hereinafter set out whereby the order shall be served on the person to whom the order is directed and the service unless otherwise directed by the Court, shall be personal, the English Rules are of no assistance</u>. Therefore the appeal is allowed as far as appellant 2 is concerned." (Οι υπογραμμίσεις δικές μου).

Σαφώς όπως προκύπτει από τα πιο πάνω η ερμηνεία που δόθηκε στην κυπριακή διάταξη και η πρακτική η ποία ακολουθείται στην Κύπρο είναι διαφορετική από αυτή η οποία ακολουθείται στην Αγγλία. Συγκεκριμένα όπου το διάταγμα είναι απαγορευτικό στην Αγγλία δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση η επίδοση εάν αποδειχθεί πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας ότι το διάταγμα περιήλθε στην γνώση του προσώπου εναντίον του οποίου στρέφεται. Στην Κύπρο όπως είδαμε πιο πάνω είτε το διάταγμα είναι προστακτικής μορφής είτε απαγορευτικής είτε είναι προσωρινό είτε είναι μόνιμο πρέπει να επιδίδεται στον καθ' ου. Η αρχή αυτή επαναβεβαιώθηκε σε πολλές άλλες υποθέσεις όπως μεταξύ άλλων και στην υπόθεση **Krashias Shoe Factory Ltd v. Addidas** (1989) 1ΑΑΔ 750.

Στην τελευταία υπόθεση είχε εκδοθεί προσωρινό διάταγμα με το οποίο οι εναγόμενοι εμποδίζονταν από του να κατασκευάζουν, παράγουν, πωλούν, διανέμουν ή προσφέρουν προς πώληση αθλητικά υποδήματα τα οποία φέρουν τρεις γραμμές που αποτελούν το εμπορικό σήμα της Addidas. Ούτε <u>το οπισθογραφημένο διάταγμα ούτε και η αίτηση</u> που είχε εκδοθεί το Διάταγμα με κλήση είχαν επιδοθεί προσωπικά στους Εφεσείοντες. Εναγομένους. Και τα δυο είχαν επιδοθεί στους δικηγόρους τους. Το Ανώτατο Δικαστήριο στην Απόφαση του τονίζει ότι οι θεσμοί πολιτικής δικονομίας διατηρήθηκαν σε ισχύ στην Κύπρο βάση του <u>'Αρθρου 188 του Συντάγματος</u>. Τονίζει επίσης στην απόφαση του ότι το ΄Αρθρο 42 του νόμου 14/1960 είναι δικαιοδοτικό και ο τρόπος της εφαρμογής του καθορίζεται από την πολιτική δικονομία. Το Δικαστήριο συνεπώς αποφάσισε ότι δεν μπορούσε να υπάρξει καταδίκη των εναγομένων δεδομένου ότι ούτε το οπισθογραφημένο διάταγμα, ούτε η αίτηση με κλήση για έκδοση του διατάγματος εξαναγκασμού σε υπακοή είχαν επιδοθεί.

Μια άλλη βασική αρχή σε σχέση με αιτήσεις για παρακοή διατάγματος είναι ότι η διαδικασία η οποία ακολουθείται προσομοιάζει με την διαδικασία η οποία ακολουθείται σε ποινικές υποθέσεις. Δηλαδή θεωρείται οιονεί ποινική. Με λίγα λόγια όπως και στις ποινικές υποθέσεις η παρακοή πρέπει να αποδεικνύεται πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας στην υπόθεση **Mouzouris (**1997) Supra to Δικαστήριο στην σελίδα 299:

> *«Further more the trial Court properly directed itself on the standard of proof necessary to substantiate a complaint for contempt which, as stated, has to be proved beyond reasonable doubt, the disobedience complained of being willful in the sense of voluntary as opposed to accidental conduct."*

Με λίγα λόγια η παρακοή πρέπει να είναι εκ προθέσεως και όχι εξ αμελείας ή λόγω λάθους. Στην υπόθεση **Χριστάκης Μιχαήλ v. Μιλτιάδη Σελίπα (1986) 1ΑΑΔ 749** υπενθυμίζεται ότι η εκ προθέσεως παράλειψης συμμόρφωσης σε διάταγμα του Δικαστηρίου συγκεκριμένα η εσκεμμένη αποφυγή πληρωμής δόσης που διατάχθηκε ο Χρεώστης από το Δικαστήριο να πληρώσει ισοδυναμεί με μη συμμόρφωση διαταγής του Δικαστηρίου όπως προνοεί η παράγραφος 2 του 'Αρθρου 11 του Συντάγματος. Συνεπώς σύμφωνα με την απόφαση αυτή η φυλάκιση επιβάλλεται λόγω ανυπακοής σε νόμιμη διαταγή του Δικαστηρίου. Το 'Αρθρο 91 του Κεφ. 6 Περί Πολιτικής Δικονομίας έχει τροποποιηθεί και παράλειψη καταβολής μηνιαίων δόσεων δεν τιμωρείται σαν Παρακοή Διατάγματος πλέον αλλά εισπράττεται σαν πρόστιμο σε ποινική Διαδικασία. Στην υπόθεση **Krashias** (1989) supra το Δικαστήριο ασχολήθηκε εκ νέου με το θέμα του βάρους της απόδειξης και αποφάσισε ότι το βάρος

απόδειξης το φέρει εκείνος ο οποίος έχει την υποχρέωση να αποδείξει τα γεγονότα πάνω στα οποία στηρίζεται η αίτηση του. Το σχετικό απόσπασμα είναι στη σελίδα 763 και 764 ως εξής:

«Ο δεύτερος λόγος συνίσταται στην αποτυχία τους να αποδείξουν τους ισχυρισμούς για ανυπακοή του διατάγματος.

ΔΙΑΤΑΞΗ 48 Κ. 4 ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ:

Ο κ.4 της Δ.48 καθορίζει ότι οποτεδήποτε υπάρχει αμφισβήτηση γεγονότων στη διαδικασία αίτησης με κλήση, τα αμφισβητούμενα γεγονότα αποδεικνύονται από το διάδικο που φέρει το αποδεικτικό βάρος. Το σχετικό μέρος του κ.4 προβλέπει:

If there is a conflict between the applicant and any person giving notice of opposition in regard of the facts the applicant or such person must, at the hearing of the application, be prepared to prove the facts he relies upon in so far as the burden of proof lies upon him."
Μετάφραση στα Ελληνικά:

«Εάν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ του αιτητή και του

764

Προσώπου το οποίο ενίσταται στην έκδοση του διατάγματος αναφορικά με τα γεγονότα, ο αιτητής ή το πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, κατά την ακρόαση της αίτησης, πρέπει να είναι έτοιμος να αποδείξει τα γεγονότα

πάνω στα οποία βασίζεται σε όποια έκταση το βάρος της απόδειξης έγκειται σε αυτόν».

Συνάγεται από το κείμενο του κανόνα αυτού, και συγκεκριμένα από την υποχρέωση για απόδειξη κατά την ακρόαση, ότι απαιτείται προφορική μαρτυρία για την απόδειξη αμφισβητούμενων γεγονότων. Η παράλειψη των διαδίκων να υποβάλουν σε αντεξέταση τα πρόσωπα τα οποία είχαν προβεί σε ένορκες δηλώσεις, σύμφωνα με τη Δ.39 «1, δεν απαλλάττει το διάδικο, που φέρει το βάρος της απόδειξης, από την υποχρέωση να αποδείξει τα γεγονότα τα οποία αμφισβητούνται στην ένσταση και τις ένορκες δηλώσεις που τη στηρίζουν. Συνεκτίμηση του περιεχομένου των ενόρκων δηλώσεων που κατατέθηκαν εκ μέρους των εφεσειόντων συνιστούσε άρνηση των ισυχρισμών για παρακοή του διατάγματος. Το βάρος για την απόδειξη της παρακοής έφεραν οι εφεσίβλητοι. Το βάρος αυτό αποσείεται, όπως και στις ποινικές υποθέσεις με απόδειξη πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας. (In Re Bramblevale Ltd [1970] 1 Ch. 129 (CA) και η έλλειψη μαρτυρίας που να αποδεικνύει τα αμφισβητούμενα γεγονότα καθιστά την ετυμηγορία του Δικαστηρίου ακροσφαλή και την απόφαση υποκείμενη σε ακύρωση.»

Επίσης πιο πρόσφατα στην υπόθεση του **Houssein Halin v. Naime Timour** (2005) 1ΑΑΔ σελίδα 424 ο Εφεσείων είχε καταδικασθεί ότι κατά παράβαση διατάγματος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου είχε αποσύρει περιουσιακά στοιχεία συγκεκριμένα ποσό £35.530,00 από το λογαριασμό της Διαχείρισης. Το Δικαστήριο του επέβαλε φυλάκιση 30 ημερών για παρακοή διατάγματος. Με την 'Εφεση του παραπονέθηκε ότι δεν απεδείχθη η πρόθεση για την διάπραξη του αδικήματος επειδή είχεν υποχρέωση όπως ισχυρίστηκε να αποσύρει το ποσό για να το δώσει σε

τρίτο πρόσωπο. Το Δικαστήριο απέρριψε την Έφεση λέγοντας τα εξής μεταξύ άλλων στην σελίδα 426:

> *«'Εγινε επίσης εισήγηση πως ελλείπει η υποκειμενική υπόσταση απαραίτητο στοιχείο για τη διάπραξη του αδικήματος με το οποίο κατηγορήθηκε ο εφεσείων. Η υποκειμενική όμως υπόσταση αποδεικνύεται πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας από την ίδια την πράξη του καθ' ου η αίτηση, ο οποίος, όπως είπαμε πιο πάνω, ηθελημένα, και παραβιάζοντας τους ρητούς όρους του διατάγματος, απέσυρε το ποσό που βρισκόταν κατατεθειμένο στο λογαριασμό.»*

'Ενα από τα θέματα τα οποία συχνά εγείρονται σε αιτήσεις για παρακοή διατάγματος είναι κατά πόσον πρόσωπο εναντίον του οποίου προωθείται αίτηση για παρακοή διατάγματος σε αστικής φύσεως υπόθεση με κλήση έχει δικαίωμα να ακουστεί, από την στιγμή που προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι βρίσκεται σε παρακοή. Το επιχείρημα είναι ότι άτομο το οποίο παραβαίνει Διάταγμα του Δικαστηρίου δεν μπορεί να ακουστεί από το Δικαστήριο δεδομένου ότι εξακολουθεί να επιδεικνύει ασέβεια προς το Διάταγμα του Δικαστηρίου. Το αντεπιχείρημα όμως είναι ότι ιδιαίτερα με βάση τις πρόνοιες του 'Αρθρου 30 του Συντάγματος αλλά και του 'Αρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν είναι δυνατόν να στερηθεί κάποιος του δικαιώματος να ακουστεί προτού αποφασισθεί το θέμα. Η πρακτική των κυπριακών Δικαστηρίων είναι ότι ακόμα και στις περιπτώσεις που εκ πρώτης όψεως η παρακοή είναι έκδηλη να παρέχεται η δυνατότητα στον καθ' ου η αίτηση να ακούεται επί του θέματος. Στην υπόθεση **Antonis Mouzouris** (1977)

ανωτέρω (σελίδα 22) το θέμα εξετάσθηκε λεπτομερώς και το σχετικό απόσπασμα έχει ως εξής:

«On the insistence of the respondent Company that the Court should not proceed to the hearing of the case before the appellants complied with the interim order, the trial Court directed that the complaint for contempt should first be examined before going into the substance of the case, for a party in contempt forfeits his right of audience before the Court and does not recover it until the contempt is purged. In

293

support of this proposition the trial Court referred to our own case of Theofylactos Mavrommatis and 2 Others v. Cyprus Hotels Co Ltd (1967) 1 C.L.R. 266, and to the English cases Hadkinson v. Hadkinson (1952) P. 285 and Bettinson v. Bettinson [1965] 1 All E.R. 102.

Though the issue does not arise before us, yet we would like to adopt and point out what was stated about the law of contempt by Borie and Lowe in their book on the subject; at p. 367,

"A person who has committed a civil contempt by disobeying a court order may be subject to the so-called rule that a party in contempt cannot be heard or take proceedings in the same cause until he has purged his contempt".

In Hadkinson v. Hadkinson (supra) Denning L.J., as he then was, traced the origin of the rule in the Cannon law which was later adopted by the Chancery Court and the Ecclessiastical Courts. In Chancery its origin lay in

the ordinance or Lord Bacon in the year 1618 which laid down that "they that are in contempt are not to be heard neither in that suit, nor in any other, except the court of special grace suspend the contempt". This practice of the Courts however changed in the course of time and it came to be reconstructed in scope (see Bettinson v. Bettinson, supra at p. 106).

The better view seems to be that in those cases where the rule is on the face of it applicable, the courts nevertheless have discretion whether or not to hear the party. And the rule should be considered in the terms explained by Denning, L.J., in Hadkinson (supra) at page 298, as follows:

"I am of opinion that the fact that a party to a cause has disobeyed an order of the court is not of itself a bar to his being heard, but if his disobedience is such that, so long as it continues, it impedes the course of justice in the cause, by making it more difficult for the court to ascertain the truth or to enforce the orders which it may make, then the court may in its discretion refuse to hear him until the impediment is removed or good reason is shown why it should not be removed".

The rule does not bar applications made in other causes, although they may involve the same parties, and it is inapplicable to an application to purge the contempt or to the bringing of an appeal with a view to setting aside the order upon which the alleged contempt is founded. It may also be stated that a party will also be heard to support a submission that upon the true construction of the order alleged to be disobeyed his action did not constitute a contempt or that having regard to all the circumstances he ought not to be

treated as being in contempt. As stated by Borrie and Lowe, op. cit. at p.368.

"The reason that a party is allowed to be heard in these latter cases is that the object of the further application is to clear the very contempt complained of; on the other hand the rule does prima facie operate where the party in contempt seeks to invoke the aid of the court in the same cause upon some other issue of the contempt itself".

Σε σχέση με εταιρείες προϋπόθεση κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων Εταιρείας η οποία είναι ένοχη Παρακοής Διατάγματος είναι να ζητηθεί πρώτα ο «περιορισμός» των διευθυντών της Εταιρείας.

Στην υπόθεση Τασούλλα Φ. Οικονομιδου v. Ph. Economides Estates Ltd (1999) 1ΑΑΔ 1145 στην σελίδα 1149 το Δικαστήριο αποφάσισε το εξής:

«Εξουσία για την αντιμετώπιση περιπτώσεων παρακοής παρέχεται από το 'Αρθρο 42 του Περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960 (Ν.14/60 όπως τροποποιήθηκε). Έχει ως εξής:

«42. Τηρουμένου οποιουδήποτε διαδικαστικού κανονισμού κάθε δικαστήριο θα έχει εξουσία να εξαναγκάζει σε υπακοή προς οποιοδήποτε διάταγμα που εκδόθηκε από αυτό, το οποίο διατάζει ή απαγορεύει την εκτέλεση οποιασδήποτε πράξης, με πρόστιμο ή φυλάκιση ή μεσεγγύηση πραγμάτων. Και το Δικαστήριο δύναται επιπρόσθετα να επιδικάσει στο πρόσωπο προς το συμφέρον του οποίου εκδόθηκε το Διάταγμα τέτοιο ποσό υπό μορφή αποζημίωσης, όπως το Δικαστήριο δύναται να θεωρήσει πρέπον».

Διαδικαστικώς το ζήτημα ρυθμίζεται από τη Δ.42^{A}. Η οποία αφορά στην έκδοση ενταλμάτων (α) δέσμευσης (και (β) μεσεγγύησης περιουσίας. Για το πρώτο, υποδεικνύονται στην **Krashias Shoe Factory Ltd v. Adidas** (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 750 σε ό,τι εδώ ενδιαφέρει τα ακόλουθα, αναφορικά με το τι περιλαμβάνει (στη σελ. 762):

«Το ένταλμα δέσμευσης αποβλέπει κυρίως στον περιορισμό του ατόμου. Διασαφηνίζεται όμως στον κ.6 της Δ.42Α ότι αυτή δεν είναι η μόνη κύρωση που μπορεί να επιβάλει το δικαστήριο. Παρέχεται διακριτική ευχέρεια για την τιμωρία του παραβάτη με πρόστιμο αντί της καταδίκης του σε φυλάκιση. Συνεπώς η εκτίμηση του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι η διαδικασία για την έκδοση εντάλματος δέσμευσης συναρτάται κυρίως με τις περιπτώσεις εκείνες που επιδιώκεται η φυλάκιση φυσικού προσώπου, είναι εσφαλμένη. Το ένταλμα δέσμευσης από

1150

Τελεί το διαδικαστικό μέσο για τιμωρία φυσικών και νομικών προσώπων που παραβαίνουν διατάγματα του δικαστηρίου με την επιβολή προστίμου ή φυλάκισης. Και όταν επιδιώκεται η φυλάκιση των διευθυντών της εταιρείας η επίδοση της αίτησης για την έκδοση εντάλματος δέσμευσης στην εταιρεία αποτελεί προϋπόθεση για την τιμωρία τους».

Ως προς το ένταλμα μεσεγγύησης περιουσίας παραθέτουμε αμέσως το θ.10 της Δ. 42 Α, όπου καθορίζεται το πότε μπορεί να εκδοθεί:

«In case the respondent against whom a writ of attachment has issued is not and cannot be found, the Court may make an order that a writ of sequestration be issued against his property. The said writ shall bind his immovable property from the date of the order in the same manner, and to the same extent in every respect, as an order for sequestration in a civil action.»

Είναι νομίζουμε προφανές ότι ορθά κατέληξε το Επαρχιακό Δικαστήριο πως χωρίς την προηγούμενη έκδοση εντάλματος δέσμευσης δεν παρέχεται δυνατότητα έκδοσης εντάλματος μεσεγγύησης. Κι αυτό παρόλον που το Δικαστήριο εσφαλμένα ταύτισε το ένταλμα δέσμευσης με τη σύλληψη ή φυλάκιση. Το ίδιο άλλωστε επανέλαβε και ο συνήγορος της εφεσείουσας ενώπιον μας. Όπως υποδείχθηκε στην Krashias Shoe Factory Ltd v. Adidas (ανωτέρω), το ένταλμα δέσμευσης καλύπτει και περιπτώσεις προστίμου. Τα ισχύοντα στην Αγγλία δεν χρειάζεται να τα συζητήσουμε. Διότι εκεί, με την O.43 r. 6, που σημειώνεται στο περιθώριο έναντι του δικού μας θεσμού ως η αντίστοιχη Αγγλική πρόνοια, βρίσκουμε μια εντελώς διαφορετική ρύθμιση. Την παραθέτουμε για σύγκριση:

> «Where any person is by any judgment or order directed to pay money into Court or to do any other act in a limited time, and after due service of such judgment or order refuses or neglects to obey the same according to the exigency thereof, the person prosecuting such judgment or order shall, at the expiration of the time limited for the performance thereof, be entitled, without obtaining any order for that purpose, to issue a writ of sequestration against the estate and effects of such disobedient person. Such writ of sequestration shall have the

same effect as a writ of sequestration in Chancery had immediately before November 1, 1875, and the proceeds of such sequestration may be dealt with in the same manner as the proceeds of writs of

1151

Sequestration were before the same date dealt with by the Court of Chancery».

Στη δική μας πρόνοια, αντίθετα με ό,τι στην αντίστοιχη Αγγλική, η έκδοση εντάλματος μεσεγγύησης περιουσίας τίθεται σαφώς υπό την προϋπόθεση της έκδοσης εντάλματος δέσμευσης και της εν συνεχεία αδυναμίας εκτέλεσης του. Δεν χωρεί παρέκκλιση. Επομένως εδώ, αφού έλειπε αυτή προϋπόθεση, δεν μπορούσε να εκδοθεί ένταλμα μεσεγγύησης. Προσθέτουμε όμως και ότι, όπως αναγνώρισε ο συνήγορος κατά τη συζήτηση της έφεσης η εφεσείουσα δεν στερείται δυνατότητας εκτέλεσης της υπό αναφορά δικαστικής απόφασης με άλλο τρόπο. Θα ήταν όμως άτοπο να επεκταθούμε.»

Τέλος αναφορά θα πρέπει να γίνει και στην υπόθεση ***Re A. M. Αρχιεπισκόπου Κύπρο ΚΚ Χρυσοστόμου (αρ.4) (1993) 1ΑΑΔ*** σελίδα 961. Το Ανώτατο Δικαστήριο κλήθηκε να αποφασίσει κατά πόσον δυνάμει του 'Αρθρου 42 του Περί Δικαστηρίων Νόμου πριν την τροποποίηση του μπορούσε να εξαναγκάσει υπακοή σε διατάγματα εναντίον τρίτων μη διαδίκων. Ο ισχυρισμός στην υπόθεση εκείνη ήταν ότι ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος είχε συνδράμει ούτως ώστε Εναγόμενος στην Αγωγή στην οποία ο Αρχιεπίσκοπος δεν ήταν διάδικος να παραβεί Διάταγμα

παγιοποίησης περιουσιακών στοιχείων του Εναγομένου. Το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι τρίτος μη διάδικος έστω και αν έχει γνώση Διατάγματος έστω και αν ακόμα έχει επιδοθεί το Διάταγμα το οποίο στρέφεται εναντίον διαδίκου στον μη διάδικο δεν μπορεί να διαπράξει παρακοή Διατάγματος ούτε να θεωρηθεί ότι υποβοηθηθεί ή συνδράμει στην παρακοή Διατάγματος. Το Δικαστήριο κάνει την διάκριση στην απόφαση του μεταξύ παρακοής που συνιστά ποινικό αδίκημα δηλαδή «criminal contempt» και παρακοής μέσα στο πλαίσιο πολιτικής αγωγής, «Civil Contempt» χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα από την Απόφαση του Δικαστή Πική στην σελίδα 972:

> «Ο κ. Κληρίδης κάλεσε το Δικαστήριο να διακρίνει την Constantinides (ανωτέρω), υποστηρίζοντας ότι ο λόγος της συναρτάται με τα ιδιαίτερα γεγονότα της υπόθεσης που είχε το Δικαστήριο ενώπιον του. Υπέβαλε ότι ο λόγος της δε δικαιολογεί το γενικό περιορισμό της διαδικασίας που παρέχει το ΄Αρθρο 42 του Ν. 14/60 σε πράξεις ανυπακοής προς διατάγματα του δικαστηρίου. Προς υποστήριξη των θέσεων του, έκαμε ιδιαίτερη αναφορά σε δυο πρόσφατες αγγλικές αποφάσεις και εισηγήθηκε ότι αυτές υποστηρίζουν ότι η δικαιοδοσία πολιτικού δικαστηρίου για την τιμωρία της καταφρόνησης, επεκτείνεται σε πράξεις που συνιστούν πατροπαράδοτα τόσο αστική όσο και ποινική καταφρόνηση του δικαστηρίου [Βλ. ***Attorney-General v. Newspaper Publishing plc and Others*** [1987] 3 All E.R. 276 και ***Attorney-General v. Times Newspapers Ltd & Another*** [1991] 2 All E.R.398].

Διαφωνούμε ότι οι πιο πάνω αποφάσεις αμβλύνουν το διαχωρισμό μεταξύ πολιτικής και ποινικής καταφρόνησης του Δικαστηρίου ή ότι μεταβάλλουν

το πλαίσιο δικαιοδοσίας για την τιμωρία πράξεων καταφρόνησης του Δικαστηρίου από κατώτερα πολιτικά Δικαστήρια στην Αγγλία (County Courts).

Εξάλλου οι μηχανισμοί για την ενεργοποίηση της δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Αγγλίας για την τιμωρία πράξεων που συνιστούν καταφρόνηση, ρυθμίζονται θεσμικά από την Ord. 59- r.26 – The Annual Practice 1960.

Δε διαπιστώνεται ο,τιδήποτε το οποίο να δικαιολογεί απόκλιση από το λόγο της **Constantinides** (ανωτέρω) ως προς τη διάκριση μεταξύ πράξεων αστικής και ποινικής καταφρόνησης του δικαστηρίου, ή τη **Mouzouris** και την **Krashas** (ανωτέρω) ως προς το δι-

973

καιοδοτικό βάθρο του Άρθρου 42 του Ν. 14/60 και το δικονομικό πλαίσιο της Δ.42^{A}.

Η κατάληξη στην οποία αγόμεθα, είναι ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο, στην άσκηση της δικαιοδοσίας, στερείται δικαιοδοσίας να επιληφθεί του αντικειμένου της αίτησης που ο εφεσίβλητος, υπέβαλε ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Η εκδίκαση της αίτησης θα έθετε τη λειτουργία του Επαρχιακού Δικαστηρίου έξω από τα δικαιοδοτικά του όρια. Επομένως δικαιολογείται η έκδοση εντάλματος "Prohibition" το οποίο να απαγορεύει στο Επαρχιακό Δικαστήριο να επιληφθεί της υπόθεσης και παράλληλα η έκδοση εντάλματος "Certiorari" με το οποίο να παραμερίζεται και ν'

ακυρώνεται η απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου για καταφανές νομικό σφάλμα».

Μετά την απόφαση αυτή η Βουλή τροποποίησε το ‘Αρθρο 42 του Νόμου 14/60 και όπως είδαμε πιο πάνω το Δικαστήριο μετά την τροποποίηση με τον Νόμο 8(1) /2002 έχει δικαίωμα να τιμωρήσει μη διάδικο νοουμένου ότι έλαβε γνώση του διατάγματος και εν γνώσει του και ηθελημένα παροτρύνει ή συνεργεί στην μη υπακοή του.

Καταφρόνηση Δικαστηρίου

Όπως έχουμε δει πιο πάνω , καταφρόνηση του Δικαστηρίου διαπράττεται στις περιπτώσεις που προνοεί το *Άρθρο 44 του Ν14/60*. Αυτές είναι όπως καταδεικνύεται , έλλειψη σεβασμού προς το Δικαστήριο , πρόκληση ανησυχίας, δημοσιεύοντας θέματα που μπορεί να επηρεάσουν την διαδικασία, ή κατακρίνουν σκανδαλωδώς αποφάσεις Δικαστηρίου, ή ενέργειες που στοχεύουν στον επηρεασμό της διαδικασίας κλπ. Επίσης κάθε είδους φωτογράφιση της «διαδικασίας» ή της προσέλευσης προς ή αποχώρησης του Δικαστηρίου δεν επιτρέπεται. Η ποινή είναι φυλάκιση μέχρι 6 μήνες και/ή πρόστιμο μη υπερβαίνον τις ΛΚ100. Κάποια παραδείγματα από την Νομολογία είναι χρήσιμα.

Στην υπόθεση ***Γρηγόρης Σίμου Γρηγορίου ν Δημοκρατίας (2001) 2 ΑΑΔ 299***, ο κύριος Γρηγορίου βρισκόταν στην αίθουσα του Δικαστηρίου Πάφου για να του επιβληθεί ποινή σε κατηγορία ένοπλης ληστείας. Άρχισε να παραφέρεται με αναφορές στους Δικαστές της υπόθεσης , στον Ανώτερο

Δικηγόρο που εκπροσωπούσε την Δημοκρατία και κατά της διαδικασίας. Στην συνέχεια επιτέθηκε κατά του τελευταίου , κτυπώντας τον στο πίσω μέρος της κεφαλής και κλωτσώντας τον στην πλάτη. Καταδικάστηκε μεταξύ άλλων για επίθεση και πρόκληση σωματικής βλάβης αλλά και για καταφρόνηση Δικαστηρίου κατά παράβαση του *εδαφίου 1 (α) του Άρθρου 44 , Ν. 14/60*. Για την επίθεση καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 12 μηνών και σε ποινή φυλάκισης 3 μηνών στην μια από τις δύο κατηγορίες καταφρόνησης. Η ποινή της τρίμηνης φυλάκισης επικυρώθηκε κατ' έφεση αλλά μειώθηκε η ποινή για την επίθεση σε 6 μήνες , λόγω ψυχικής διαταραχής του Κατηγορουμένου. Στην σελίδα 302 της απόφασης του Εφετείου αποφασίστηκαν τα εξής :

«Ο εφεσείων προέβαλε, καθώς αντιληφθήκαμε , ότι οι ποινές που του επιβλήθηκαν είναι έκδηλα υπερβολικές και ότι εν πάση περιπτώσει θα έπρεπε να συντρέχουν με την ποινή που του επιβλήθηκε για την ένοπλη ληστεία.

Αρχίζουμε με το δεύτερο. Ο εφεσείων το είχε εισηγηθεί μέσω του συνηγόρου του και πρωτόδικα. Το Κακουργιοδικείο το εξέτασε και ανέφερε τα εξής :

Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι αν εγκρίναμε την εισήγηση αυτή θα δίναμε λανθασμένο μήνυμα, το οποίο στην ουσία θα συνίστατο στο ότι οποιοσδήποτε καταδικάζεται σε ποινή φυλακίσεως μπορεί να συμπεριφέρεται μέσα στους χώρους των Δικαστηρίων κατά τον εντελώς ανεπίτρεπτο τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρθηκε ο κατηγορούμενος περιφρονώντας το Δικαστήριο και κτυπώντας τον

εκπρόσωπο της Κατηγορούσας Αρχής , χωρίς στην πραγματικότητα να υφίσταται οποιανδήποτε ουσιαστική συνέπεια.

Συμφωνούμε με αυτή τη θεώρηση η οποία συναρτάται με τις συγκεκριμένες ανάγκες αυτού του είδους περίπτωσης και δεν παρίσταται ανάγκη να επεκταθούμε σε ευρύτερα ζητήματα αρχής.

Ως προς το ύψος των ποινών , το παράπονο σε ότι αφορά την τρίμηνη φυλάκιση για την καταφρόνηση είναι , κατά την άποψη μας, εντελώς αβάσιμο. Επρόκειτο για περίπτωση σοβαρής καταφρόνησης με προκλητική συμπεριφορά διαρκείας, η οποία αψηφούσε ολωσδιόλου τα θέσμια. Η επιβληθείσα ποινή δεν μπορεί , με κανένα μέτρο να θεωρηθεί υπερβολική»

Στην υπόθεση ***Νίκος Ευαγγέλου (2000) 2 ΑΑΔ 224*** η κατηγορία αφορούσε καταφρόνηση δυνάμει του *Άρθρου 44 (1) (α) (β) του Περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960*. Ο εφεσείων ήταν κατηγορούμενος σε ποινική υπόθεση για συνομωσία προς διάπραξη πλημμελήματος και απόσπαση χρημάτων με ψευδείς παραστάσεις. Εμφανιζόταν χωρίς δικηγόρο. Αρνήθηκε να αντεξετάσει μάρτυρα αλλά όταν ο Δημόσιος Κατήγορος ζήτησε διακοπή για να ειδοποιήσει τον επόμενο μάρτυρα ο εφεσείων έφερε Ένσταση και είπε «*ότι ενδιαφέρετο να πάει πίσω στις φυλακές για σκοπούς θεραπείας»*. Στην συνέχεια κατηγόρησε το Δικαστή ότι μεροληπτεί, ότι συνεργάζεται με την εισαγγελική αρχή και ότι επιδιώκει την καταδίκη του. Το Πρωτόδικο Δικαστήριο ενώπιον του οποίου διεπράχθη η καταφρόνηση , επέβαλε ποινή φυλάκισης 15 ημερών στην πρώτη περίπτωση και ενός μηνός στην δεύτερη. Η πρώτη περίπτωση

κρίθηκε από το Εφετείο ότι δεν συνιστούσε καταφρόνηση , σε αντίθεση με την δεύτερη η οποία συνιστούσε σοβαρής μορφής περιφρόνηση η οποία αποσκοπούσε σε παρακώλυση του δικαστικού έργου. Στην σελίδα 226-228 της απόφασης , το Εφετείο απεφάσισε τα εξής :

«Η εξουσία του Δικαστηρίου να τιμωρεί με συνοπτική διαδικασία την περιφρόνηση προς αυτό, η οποία διαπράττεται in facie curiae, δηλαδή μπροστά σε Δικαστήριο που συνεδριάζει, εκπηγάζει από τις διατάξεις του άρθρου 44 του Περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960 (Ν.14/60), όπως τροποποιήθηκε. Το άρθρο αυτό ενσωματώνει βασικά κανόνες που ανέπτυξαν τα Δικαστήρια του κοινοδικαίου στην Αγγλία από το 12ο αιώνα και μετέπειτα. Οι παραγράφοι (α) και (β) του εδαφίου (1) του άρθρου 44 , που μας ενδιαφέρει προβλέπουν ότι ,

«44.-(1) Οιονδήποτε πρόσωπον το οποίον-

(α) εντός του οικήματος ένθα διεξάγεται οιαδήποτε δικαστική διαδικασία, ή εντός της περιοχής αυτού , δεικνύει έλλειψιν σεβασμού εν λόγοις ή συμπεριφορά προς ή εν σχέσει με την τοιαύτην διαδικασία ή προς οιονδήποτε πρόσωπον ενώπιον του οποίου η τοιαύτη διαδικασία διεξάγεται.

(β) παρεμποδίζει ή προκαλεί ανησυχίαν κατά την διεξαγωγή δικαστικής διαδικασίας είναι ένοχο πλημμελήματος»

Ο θεσμός της δίκης είναι από τις πολυτιμότερες κατακτήσεις του πολιτισμού. Χρειάζεται όμως, για την απρόσκοπτη διεξαγωγή της , η

διατήρηση του κύρους των φορέων της δικαιοσύνης. Και αυτό όχι για να ικανοποιηθούν οι ευαισθησίες ή η προσωπική αξιοπρέπεια του Δικαστή, αλλά για να αποφευχθεί η υπονόμευση του έργου του και , σε τελική ανάλυση , η αποδυνάμωση της διαδικασίας απονομής της δικαιοσύνης. Όμως, η δραστικότητα του συνοπτικού κολασμού του αδικήματος από το Δικαστή επιβάλλει περίσκεψη και αυτοσυγκράτηση . Ασκείται φειδωλά.

Εξηγώντας την αναγκαιότητα διατήρησης της εξουσίας αυτής ο Λόρδος Δικαστής Denning είπε στην Morris v Crown Office [1970] 2 Q.B. 114, 194:

> *"…The course of justice must not be deflected of interfered with. Those who strike at it strike at the very foundations of our society. To maintain law and order, the judges have, and must have, power at once to deal with those who offend against it. It is a great power- a power instantly to imprison a person without trial-but it is a necessary power".*

Και στην υπόθεση Attorney General v Times Newspapers Ltd [1974] A.C 273, 302, ο Λόρδος Δικαστής Morris έκαμε το εξής βαρυσήμαντο σχολιο:

> *" In an ordered community courts are established for the pacific settlement of disputes and for the maintenance of law and order. In the general interests of the community it is imperative that the authority of the courts should not be imperiled and that recourse to*

them should not be subject to unjustifiable interference. When such unjustifiable interference is suppressed it is not because those charged with the responsibilities of administering justice are concerned for their own dignity: it is because the very structure of ordered life is at risk if the recognized courts of the land are flouted and their authority wanes and is supplanted".

Στην υπόθεση ***Athlitiki Efimeris O FILATHLOS and ANOTHER V THE POLICE (1967) 2 CLR*** σελ. 249, οι Εφεσείοντες καταδικάστηκαν για καταφρόνηση κατά παράβαση του *Άρθρου 44 (1) (c) του Ν.14/60*. Τα γεγονότα αφορούσαν δημοσίευμα της Εφημερίδας , άρθρου που δυνατόν να επηρέασε την δίκαιη εκδίκαση της εκκρεμούσης ποινικής υπόθεσης. Το δημοσίευμα παρατίθεται στην σελίδα 251 αυτούσιο , ως εξής :

«ΑΝΤΙ ΝΑ ΕΛΘΗ ΑΡΩΓΟΣ Ο ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΕΝΗΓΑΓΕ ΤΗ ΚΟΠ»

Με δικαιολογημένη αγανάκτησιν επληροφορήθη ο φίλαθλος κόσμος ότι ο Δήμος Λευκωσίας εκίνησεν αγωγή εναντίον της ΚΟΠ , απαιτών από αυτήν τα ποσοστά του αγώνος Κύπρου- Ιταλίας , ανερχόμενα εις £500.

Αθλητικοί παράγοντες παρατηρούν ότι η Κυβέρνησις και τα Δημαρχεία οφείλουν να συμπαρίστανται εις τας αθλητικάς ομοσπονδίας οι οποίαι προσπαθούν να προβάλλουν την Κύπρον διεθνώς και ουχί να φορολογούν τους ποδοσφαιρικούς αγώνας από τους οποίους προκύπτει πάντοτε ζημία»

Όμως η καταδίκη ήταν για σοβαρότερο αδίκημα το οποίο κατ' 'Εφεση ανετράπει. Η καταδίκη ήταν για υποβιβασμό του γοήτρου (κύρους) του Δικαστηρίου. Τα σχετικά αποσπάσματα στις σελίδες 251 – 253 έχουν ως εξής:

> «Learned counsel for the accused, in mitigation, stated that the first accused was "a partnership who for a long time are rendering services to the sports in this country"; that both accused were first offenders, that the second accused was a clerk who in his leisure time edited the paper and counsel concluded as follows:
>
> "It is a fair comment. Only lack of experience led accused to the dommission of this offence. The accused don't have any profit or benefit."
>
> After hearing the plea in mitigation, the trial Judge proceeded to deliver judgment. He said:-
>
> "This offence is an offence which touches the proper administration of justice and the constitutional right of the citizen to have recourse freely to the Courts of the Republic. I take however into consideration the publication itself".
>
> "The first point taken by learned counsel, in his able argument, was that the facts as stated before the trial Court in support of the charge

did not disclose part of the offence to which the accused pleaded guilty. He conceded that the facts as stated by the prosecuting officer disclosed only the offence of publishing an article "capable of prejudicing the fair trial" of a pending judicial proceeding, but he contended that those facts did not support the charge of publishing an article "calculated to lower the authority of any person before whom such proceeding is being had or taken".

"Applying these principles to the facts of the case, considering the record of the proceedings before the trial Judge, as well as the charge and the particulars of the offence and the full article which formed the subject-matter of the charge and having heard counsel for the appellant, we are of the view that upon the admitted facts the appellants could not in law have been convicted of the offence of publishing an article calculated to lower the authority of a judge, which was the act stated in the alterntive in the particulars charging the offence. For this reason we hold that the charge of which the appellants were convicted should be amended by having those words deleted, but otherwise the conviction on the amended charge is affirmed."

Στην ***ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΗΛΙΑ V ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (1998) 2 ΑΑΔ 283***, απεφασίσθη ότι με βάση τις πρόνοιες του *Άρθρου 44 (2) του Ν. 14/60* πριν την τροποποίηση του , η μέγιστη ποινή όσον αφορά το χρηματικό πρόστιμο ήταν ΛΚ 75 , δεν μπορούσε να επιβληθεί ποινή ΛΚ 100 και σωστά μειώθηκε σε ΛΚ 75. Τα γεγονότα αφορούσαν ανεπίτρεπτη συμπεριφορά εντός της αίθουσας του Δικαστηρίου ως εξής (σελ.285-286) :

«Τα γεγονότα που αποτέλεσαν το υπόβαθρο της καταδίκης είναι απλά. Στις 15/12/1997 ο εφεσείων ήταν κατηγορούμενος σε ποινική υπόθεση πρόκλησης πραγματικής σωματικής βλάβης και οπλοφορίας προς διέγερση τρόμου. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, και ενώ μάρτυρας της Κατηγορούσας Αρχής αντεξεταζόταν από το συνήγορο του, ο εφεσείων, αμφισβητώντας τον μάρτυρα, άρχισε να φωνασκεί από το εδώλιο λέγοντας «δεν του χτύπησα τρεις φορές , αυτός με χτύπησε». Σε υπόδειξη του Δικαστηρίου ότι πρέπει να τηρήσει σιγή, διαφορετικά η συμπεριφορά του δυνατόν να θεωρηθεί ότι υποδηλοί ασέβεια και περιφρόνηση προς το Δικαστήριο , ο εφεσείων , απευθυνόμενος αυτή τη φορά προς το Δικαστήριο, συνέχισε να φωνασκεί μεγαλοφώνως , λέγοντας «είμαι αθώος , είναι σκευωρία, βάλτε με φυλακή». Κατόπιν τούτου , το Δικαστήριο έκρινε ότι η όλη στάση του εφεσείοντα συνιστούσε ασέβεια και περιφρόνηση προς το Δικαστήριο, γιατί αγνόησε τις υποδείξεις που του έγιναν να σταματήσει να παρενοχλεί την ομαλή εξέλιξη της διαδικασίας. Αφού του δόθηκε η ευκαιρία να ετοιμάσει την υπεράσπιση του, ο εφεσείων παραδέχτηκε ενοχή και απολογήθηκε. Προς μετριασμό της ποινής , ζήτησε να ληφθεί υπόψη η ηλικία του, ήταν 66 χρονών , και η συναισθηματική φόρτιση στην οποία βρισκόταν , λόγω της άγνοιας του ως προς την έκβαση της υπόθεσης η οποία εκκρεμούσε για δύο περίπου χρόνια. Ακολούθως το Δικαστήριο έκρινε ότι , υπό τις περιστάσεις , η πρέπουσα ποινή ήταν εκείνη του προστίμου και επέβαλε στον εφεσείοντα £100- πρόστιμο.

Οι λόγοι έφεσης που προβάλλονται κατά της καταδίκης είναι ότι η συμπεριφορά του εφεσείοντα δεν συνιστούσε εσκεμμένη αντίδραση κατά του Δικαστηρίου, και ότι , εν πάση περιπτώσει , ο εφεσείων , ο οποίος είναι απόφοιτος Δημοτικού, δεν μπορούσε να αντιληφθεί , και όντως δεν αντιλήφθηκε , την έννοια των όρων «ασέβεια» και «περιφρόνηση» που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο εφιστώντας την προσοχή του στον κίνδυνο να τιμωρηθεί για τη συμπεριφορά του. Κατά το συνήγορο του , ο εφεσείων εξέλαβε τις υποδείξεις του Δικαστηρίου ως ερώτηση η οποία του υποβλήθηκε από το Δικαστήριο σε σχέση με εκείνο το οποίο είχε πει προηγουμένως , ότι δηλαδή δεν χτύπησε αλλά, αντίθετα, χτυπήθηκε»

Στην σελίδα 286 της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου αναφέρει τα εξής :

«*Δεν είναι ανάγκη να λεχθούν πολλά για να διαφανεί ότι οι πιο πάνω λόγοι έφεσης δεν ευσταθούν. Αρκεί να σημειωθεί ότι , ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, ο τότε συνήγορος του εφεσείοντα ούτε το εσκεμμένο της αντίδρασης του αμφισβήτησε ούτε τη συμπεριφορά του απέδωσε σε παρανόηση. Αφού παραδέχτηκε την ενοχή του πελάτη του, ζήτησε απλώς την επιείκεια του Δικαστηρίου για τους λόγους που πρόβαλε. Εξάλλου , από μια απλή ανάγνωση του σχετικού πρακτικού του Δικαστηρίου προκύπτει ξεκάθαρα ότι ο εφεσείων είχε αντιληφθεί πλήρως τις υποδείξεις του Δικαστηρίου και αποφάσισε να αντιδράσει με πνεύμα ανταγωνισμού προς το Δικαστήριο και πλήρους περιφρόνησης της διαδικασίας. Τέτοια συμπεριφορά αποτελεί αναμφίβολα «καταφρόνηση Δικαστηρίου» βάσει του Άρθρου 44(1)(α)*

(β) των Περί Δικαστηρίων Νόμων 1960 έως 1998 και ενεργοποιεί αφ' εαυτής τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου να εξασφαλίσει την ομαλή και απρόσκοπτη εξέλιξη της διαδικασίας με την άμεση τιμωρία του παρεκτρεπόμενου. (βλ. μεταξύ άλλων Mantis v Police (1979) 2 CLR 125, Morris v Crown Office [1970] 2 QB. 114 , Rex v Hill [1986] Crim. L.R. 457 και Rex Powell [1993] The Times, 3 June 1993 – όπου ο κατηγορούμενος βρέθηκε ένοχος για καταφρόνηση του Δικαστηρίου επειδή η συμπεριφορά του συνιστούσε παρενόχληση του ενόρκου».

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΙΧΑΛΑΚΗ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 14/60

Σταθμό στο Δίκαιο μεταξύ άλλων σε σχέση με το Δίκαιο καταφρόνησης Δικαστηρίου (Criminal Contempt of Court) αποτελεί η υπόθεση του Δικηγόρου Μιχαλάκη Κυπριανού , η οποία κατέληξε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου απεφάσισε στις 15/12/2005 τα εξής :

1. Ο Μιχαλάκης Κυπριανού άσκησε κριτική για τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας ενώπιον του Κακουργιοδικείου Λεμεσού. Οι Δικαστές κατά των οποίων ασκήθηκε η κριτική , απεφάσισαν να διώξουν τον Μ. Κυπριανού, να τον δικάσουν , να αποφασίσουν την ενοχή του και να του επιβάλουν ποινή φυλάκισης. Δημιουργήθηκε υπό τις περιστάσεις σύγχυση των ρόλων του παραπονούμενου, των μαρτύρων , της Διωκτικής Αρχής και του Δικαστή. Η σύγχυση αυτή μπορούσε αυταπόδεικτα να δημιουργήσει αντικειμενικούς φόβους για

το κατά πόσο τηρήθηκε η αρχή ότι κανένας δεν είναι δυνατόν να εκδικάσει υπόθεση στην οποία έχει συμφέρον, άρα και της αμεροληψίας του Δικαστηρίου. Συνεπώς η αμεροληψία του Δικαστηρίου δυνατόν να φαινόταν ότι μπορούσε να αμφισβητηθεί και οι φόβοι του Μ. Κυπριανού μπορούσε να θεωρηθούν αντικειμενικά δικαιολογημένοι.

2. Οι ίδιοι οι Δικαστές καταδικάζοντας τον Δικηγόρο Μ. Κυπριανού ανεγνώρισαν ότι είχαν «προσβληθεί» σαν «άτομα» από τον Δικηγόρο λόγω της συμπεριφοράς του ενώπιον τους. Οι Δικαστές συνεπώς είχαν θίγει προσωπικά. Χρησιμοποίησαν Δικαστική γλώσσα κατά του Μ. Κυπριανού η οποία κατεδείκνυεν θυμό και συγκλονισμό και η οποία δεν ήταν η ενδεικνυόμενη. Τον είχαν καταδικάσει και μετά του έδωσαν εκ των υστέρων την επιλογή να επιμένει στα όσα είπε , οπότε να δείξει λόγο γιατί να μην τιμωρηθεί ή να τα αποσύρει. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο συμπέρανε ότι οι Δικαστές δεν κατάφεραν να αποσπάσουν τους εαυτούς τους επαρκώς από την όλη υπόθεση. Συνεπώς και πάλι ετίθετο θέμα μεροληψίας και οι αμφιβολίες του Αιτητή για την αμεροληψία του Δικαστηρίου ήσαν αιτιολογημένες.

3. Κάτω από τις περιστάσεις το Κακουργιοδικείο Λεμεσού δεν ήταν αμερόληπτο εντός της έννοιας του *Άρθρου 6 (1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.*

4. Περαιτέρω το Δικαστήριο απεφάνθη ότι έπρεπε να βρεθεί η χρυσή τομή μεταξύ της ανάγκης προστασίας του κύρους του Δικαστηρίου και της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης του Δικηγόρου. Η

επιβολή ποινής φυλάκισης 5 ημερών θεωρήθηκε σκληρή «*harsh sentence»*. Έστω και αν η συμπεριφορά του Δικηγόρου ήταν «*αγενής*» τα σχόλια του αφορούσαν τον τρόπο εκδίκασης της υπόθεσης από τους Δικαστές. Ιδιαίτερα σε σχέση με την αντεξέταση μάρτυρα στο πλαίσιο υπεράσπισης σε δίκη για φόνο. Η ποινή κρίθηκε δυσανάλογη και είχε σαν αποτέλεσμα τον εκφοβισμό των Δικηγόρων στην άσκηση των καθηκόντων του «*chilling effect*» «*τρομοκρατία»*. Συνεπώς διαπιστώθηκε και παραβίαση του *Άρθρου 10 της Σύμβασης* που κατοχυρώνει το δικαίωμα της ελευθερίας του λόγου.

Τα γεγονότα της υπόθεσης ήταν ότι στις 14/02/2001 ο κύριος Κυπριανού υπεράσπιζε κατηγορούμενο για φόνο ενώπιον τριμελούς Κακουργιοδικείου Λεμεσού. Διαμαρτυρήθηκε γιατί διεκόπηκε η αντεξέταση του και ζήτησε άδεια να αποχωρήσει από Δικηγόρος Υπεράσπισης. Δεν του δόθηκε, οπότε ισχυρίστηκε ότι τα μέλη του Δικαστηρίου αντί να παρακολουθούν την διαδικασία συνομιλούσαν μεταξύ τους και «αντάλλασσαν ραβασάκια». Ο Μ. Κυπριανού οδηγήθηκε αυθημερόν στις φυλακές. Στην συνέχεια εφεσίβαλε την καταδίκη και ποινή του. Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην απόφαση της απορρίπτοντας την Έφεση, ανέφερε τα εξής : Μιχαλάκης Κυπριανού (2001) 2 Α.Α.Δ. 236 στην σελίδα 258

«Στο Κακουργιοδικείο εναπόκειτο να αντιμετωπίσει την περιφρόνηση και να καθορίσει τα μέσα για την αντιμετώπιση και τιμωρία του καταφρονητή.

Δεν έχει τεκμηριωθεί λόγος, που να δικαιολογεί επέμβαση μας την επιβληθείσα ποινή.

Δοκιμάζουμε θλίψη, γιατί δικηγόρος, όπως ο κ. Κυπριανού, με σαράντα χρόνια υπηρεσία στο λειτούργημα του δικηγόρου, καταδικάστηκε σε φυλάκιση για περιφρόνηση του δικαστηρίου. Μεγαλύτερη, όμως, θλίψη δοκιμάζουμε, γιατί δικηγόρος, με τόσα χρόνια υπηρεσία, έπληξε τη Δικαιοσύνη. Ανακούφιση αποτελεί ότι είναι η πρώτη φορά που δοκιμάζεται, η Δικαιοσύνη με αυτό τον τρόπο. Προσδοκία μας είναι ότι θα είναι και η τελευταία φορά.»

Στην συνέχεια ο Μ. Κυπριανού καταχώρησε ατομική Προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο , το τμήμα του οποίου τον δικαίωσε στις 27/01/2004, δηλαδή 3 χρόνια μετά, εκτός για το θέμα του *Άρθρου 10*. Η Κυπριακή Κυβέρνηση ζήτησε το θέμα να αποφασίσει η Ολομέλεια και το έπραξε καταδικάζοντας την Δημοκρατία και για παραβίαση του Άρθρου 10 σχεδόν 5 χρόνια μετά. Η Κυπριακή Δημοκρατία καταδικάστηκε επίσης σε ΕΥΡΩ 15.000 αποζημιώσεις και ΕΥΡΩ 10.000. Στην Ολομέλεια καταδικάστηκε επίσης το πρόσθετο ποσό των €35.000 έξοδα, δηλαδή σύνολο €40.000 πλέον €15.000 αποζημιώσεις.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 14/60 : ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΑΠΌΦΑΣΗ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Σαν αποτέλεσμα της απόφασης η Κυπριακή Δημοκρατία πέραν των εξόδων του Μ. Κυπριανού και αποζημιώσεων υποχρεώθηκε να τροποποιήσει την Νομοθεσία της έτσι που ανάλογες περιπτώσεις να μην

επιδιώκονται από το ίδιο το «προσβαλλόμενο» Δικαστήριο και έτσι που ο Δικηγόρος να έχει δικαίωμα αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος της ελευθερίας έκφρασης.

Η τροποποίηση έγινε με τον *Νόμο 36 (1) του 2009* δηλαδή 4 χρόνια μετά. Σαν αποτέλεσμα προστέθηκε το πιο κάτω εδάφιο , στο υφιστάμενο *εδάφιο 44(2)*. Οι σχετικές πρόνοιες σήμερα έχουν ως εξής :

« Άρθρο 44

(2) Οσάκις έχει διαπραχθή οιονδήποτε αδίκημα επί τη βάσει των παραγράφων (α) , (β), (γ) , (θ), (ι), ή (ια) του εδαφίου (1) ενώπιον του δικαστηρίου το δικαστήριον δύναται να διατάξει όπως ο πταίστης τεθή υπό κράτησιν και καθ' οιονδήποτε χρόνον προ της διακοπής της συνεδριάσεως κατά την ιδίαν ημέραν δύναται να επιληφθή της εκδικάσεως του αδικήματος και να καταδικάση τον πταίστην εις πρόστιμον εικοσιπέντε λιρών , ή εις φυλάκισιν ενός μηνός ή εις αμφοτέρας τας ποινάς ταύτας.

(3) Οι διατάξεις του εδαφίου (2) δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση κατά την οποία, τα ενώπιον του δικαστηρίου λόγια ή συμπεριφορά , ή πράξη σκόπιμης ασέβειας , τα οποία συνιστούν αδίκημα δυνάμει των παραγράφων (α) και (ια) του εδαφίου (1) , αντίστοιχα, στρέφονται προσωπικά κατά δικαστή του εν λόγω δικαστηρίου. Σε τέτοιες περιπτώσεις το εν λόγω δικαστήριο δεν επιλαμβάνεται το ίδιο της εκδίκασης του αδικήματος και δύναται να αποταθεί στον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διαβιβάζοντας το σχετικό πρακτικό ,

προκειμένου να ορίσει ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου άλλο δικαστήριο για να επιληφθεί της εκδίκασης του αδικήματος.:

Νοείται ότι προτού το δικαστήριο τροχοδρομήσει διαδικασία εκδίκασης με υποβολή αιτήματος στον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπως αναφέρεται πιο πάνω, ενημερώνει επακριβώς τον πταίστη για τα λόγια ή τη συμπεριφορά , ή την πράξη του, που κατά το δικαστήριο συνιστούν έλλειψη σεβασμού δυνάμει της παραγράφου (α) του εδαφίου (1) , ή σκόπιμη ασέβεια δυνάμει της παραγράφου (ια) του υπό αναφορά εδαφίου , ανάλογα με την περίπτωση , όπως και για τις προβλεπόμενες ποινές και ακολούθως δύναται να μην δώσει οποιαδήποτε συνέχεια με εκδίκαση , σε περίπτωση ικανοποιητικής , κατά την κρίση του, απολογίας του πταίστη για τα εν λόγω λόγια ή συμπεριφορά ή πράξη:

Νοείται περαιτέρω ότι σε κάθε περίπτωση που το Δικαστήριο αποτείνεται στο Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δυνάμει του παρόντος εδαφίου ,για να ορίσει άλλο δικαστήριο να επιληφθεί της εκδίκασης του αδικήματος, διαβιβάζοντας το σχετικό πρακτικό, διαβιβάζει και τα πρακτικά της διαδικασίας που ακολούθησε για την πιο πάνω ενημέρωση του πταίστη για τα λόγια, τη συμπεριφορά , ή την πράξη του και για τις προβλεπόμενες ποινές , καθώς και όλα όσα δυνατόν να έχουν λεχθεί ακολούθως στη διαδικασία, περιλαμβανομένης οποιασδήποτε απάντησης ή εξήγησης του πταίστη μετά την εν λόγω ενημέρωση και την τυχόν απολογία του προς το δικαστήριο.

(4)Της εκδίκασης του αδικήματος που αναφέρεται στο εδάφιο (3) επιλαμβάνεται άλλο δικαστήριο που ορίζει ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου την ίδια ημέρα που αποτείνεται γι αυτό το σκοπό , δυνάμει του εν λόγω εδαφίου, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ειπώθηκαν τα λόγια ή επιδείχθηκε η συμπεριφορά, ή έγινε η πράξη, που κατά το εν λόγω δικαστήριο συνιστούν έλλειψη σεβασμού , δυνάμει της παραγράφου (α) του εδαφίου (1) , η σκόπιμη ασέβεια δυνάμει της παραγράφου (ια) του εν λόγω εδαφίου.

(5) Δικαστήριο , το οποίο ορίζεται από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου δυνάμει του εδαφίου (4) , δύναται να εκδικάσει το αδίκημα , να εκδώσει απόφαση και να επιβάλει ποινή στον πταίστη, την ίδια ημέρα που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (6).

(6) Δικαστήριο που επιλαμβάνεται της εκδίκασης αδικήματος κατόπιν ορισμού του δυνάμει του εδαφίου (4) παραδίδει στον πταίστη αντίγραφο του πρακτικού του δικαστηρίου που αναφέρεται στο εδάφιο (3) ενημερώνοντας τον επακριβώς για τα λόγια ή τη συμπεριφορά του που συνιστούν έλλειψη σεβασμού κατά παράβαση της παραγράφου (α) του εδαφίου (1) ή για την πράξη του που συνιστά σκόπιμη ασέβεια κατά παράβαση της παραγράφου (ια) του εν λόγω εδαφίου, ανάλογα με την περίπτωση , καθώς και για τις προβλεπόμενες ποινές και του παρέχει κάθε ευκαιρία να εκπροσωπηθεί με δικηγόρο και να προβάλει υπεράσπιση ή να απολογηθεί για τα εν λογω λόγια, συμπεριφορά ή πράξη του.

(7) Δικαστήριο που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Ανώτατου Δικαστηρίου δυνάμει του εδαφίου (4) δύναται να επιβάλει τις ποινές που αναφέρονται στο εδάφιο (2):

Νοείται ότι για την τυχόν επιβολή ποινής φυλάκισης , τόσο το εν λόγω δικαστήριο όσο και το δικαστήριο που δυνάμει του εδαφίου (2) επιλαμβάνεται το ίδιο της εκδίκασης αδικήματος που διαπράχθηκε ενώπιον του, ισοζυγίζει σε κάθε περίπτωση την ανάγκη προστασίας , αφενός μεν του κύρους της δικαστικής εξουσίας, αφετέρου δε της άσκησης του δικαιώματος ελευθερίας του λόγου και της έκφρασης.

(8) Η δικονομία και πρακτική σε σχέση με τον ορισμό δικαστή δυνάμει των εδαφίων (3) και (4) καθορίζεται σε διαδικαστικό κανονισμό που εκδίδεται από το Ανώτατο Δικαστήριο.

(9) Για την διαφύλαξη του δικαιώματος ελευθερίας του λόγου και της έκφρασης δικηγόρου και του δικαιώματος δίκαιης δίκης διάδικου τον οποίο δικηγόρος εκπροσωπεί , δεν συνιστούν ποινικό αδίκημα δυνάμει της παραγράφου (α) του εδαφίου (1) λόγια ή συμπεριφορά από μέρους δικηγόρου όταν εμφανίζεται σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου και προβάλλει εκ μέρους του διάδικου που εκπροσωπεί τους ισχυρισμούς ή θέσεις του, ή προσάγει μέσα απόδειξης ή εξετάζει ή αντεξετάζει μάρτυρες :

Νοείται ότι η έλλειψη σεβασμού δικηγόρου προς οποιοδήποτε δικαστή, με λόγια ή συμπεριφορά στις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα το οποίο , το δικαστήριο

ενώπιον του οποίου διαπράχθηκε δύναται να το καταγγείλει στο Πειθαρχικό Συμβούλιο που καθιδρύεται δυνάμει του περί Δικηγόρων Νόμου , το οποίο εξετάζει την καταγγελία κατά προτεραιότητα.

(10) Στο άρθρο αυτό «δικαστική διαδικασία» σημαίνει οποιαδήποτε διαδικασία ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου είτε η διαδικασία αυτή διεξάγεται ενώπιον ακροατηρίου είτε σε ιδιαίτερο γραφείο του δικαστή και «χώρος Δικαστηρίου» σημαίνει οποιοδήποτε κτίριο βρίσκεται στο προάυλιο των δικαστηρίων συμπεριλαμβανομένου του προαύλιου αυτού μέχρι το δημόσιο δρόμο».

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου επέβαλε ριζική προσαρμογή του Κυπριακού Νομικού Συστήματος σε θέματα χειρισμού καταφρόνησης Δικαστηρίου. Επιπρόσθετα και από πρόσφατες αποφάσεις συνέβαλε στην καλύτερη αντιμετώπιση τέτοιων ανεπιθύμητων καταστάσεων εντός της αίθουσας του Δικαστηρίου. Υπάρχει σήμερα μεταξύ δικηγόρων και Δικαστών μεγαλύτερη κατανόηση και αλληλοσεβασμός.

Βελτιώσεις έχουμε και σε θέματα παρακοής διατάγματος από τρίτους μη διάδικους οι οποίοι είναι δυνατόν να τιμωρηθούν όταν έχουν γνώση του διατάγματος αλλά συνδράμουν στην παρακοή. Η επόμενη φυσική εξέλιξη των πραγμάτων είναι τουλάχιστον σε διατάγματα απαγορευτικής μορφής ή προσωπική επίδοση του Διατάγματος να μην αποτελεί προυπόθεση καταδίκης σε παρακοή. Στο τομέα της κριτικής των Δικαστικών αποφάσεων παρατηρείται γενικά μια ελαστικότητα. Σε άρθρο του ο υπογεγραμμένος

αναφέρει τα εξής . Βλέπε «Κατατοπισμένη Κριτική» Δρ. Χρίστος Κληρίδης στο Κυπριακό Νομικό βάση 2009, Τεύχος 1ον σελ. 30, σελίδα 33 – 34:

«Δικηγόροι άρχισαν να αρθρογραφούν σε εφημερίδες και νομικά έντυπα ασκώντας κριτική κατά διαφόρων αποφάσεων του Δικαστηρίου και βεβαίως με την έκρηξη της ψηφιακής τεχνολογίας και την νέα εποχή του διαδικτύου την δεκαετία του 2000 η κριτική είναι πιο διαδεδομένη και πιο έντονη.

Κριτική ασκείται κατά αποφάσεων που κρίνονται ανεπαρκείς στα θέματα επιβολής ποινή, ιδιαιτέρως σε σχέση με σεξουαλικά αδικήματα. Κριτική άσκησε κατά της αθωωτικής απόφασης της κας. Ακκελίδου τότε Υπουργού της Κυβέρνησης Τάσσου Παπαδόπουλου και ο τέως Γενικός Εισαγγελέας Σόλων Νικήτας ο οποίος μάλιστα παραιτήθηκε διαμαρτυρόμενος για την αθωωτική απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου!!!

Οξεία ήταν και η κριτική που άσκησε η Γενική Εισαγγελεία δια στόματος του Γενικού Εισαγγελέα και Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα Πέτρου Κληρίδη και ΄Ακη Παπασάββα κατά της αθωωτικής απόφασης του Κακουργιοδικείου Λευκωσίας στην πολύκροτη υπόθεση κακοποίησης δυο φοιτητών από μέλη της αστυνομικής δύναμης.

Χαρακτηριστική όμως είναι και η αντίδραση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Παλαιότερα εθεωρείτο ότι ήταν αδιανόητο το Ανώτατο Δικαστήριο «να απαντά» δημόσια σε κριτική. Όμως και σε αυτόν τον τομέα οι καιροί έχουν αλλάξει.

Το Ανώτατο Δικαστήριο «απάντησε» ασκώντας κριτική στην κριτική που άσκησε ο Γενικός Εισαγγελέας.

Πριν 5 περίπου δεκαετίες ο Λόρδος Kilmuir τότε Λόρδος Καγκελάριος απέστειλε επιστολή στο BBC υιοθετώντας τους «Κανόνες Kilmuir» σύμφωνα με τους οποίους οι δικαστές μπορούν να κάνουν δημόσιες δηλώσεις.

Ο G. L. Davies Δικαστής του Εφετείου της Queenstand στην Αυστραλία σχολιάζοντας το ρόλο των Δικαστών στη σύγχρονη δημοκρατία έγραψε ότι «καλά κατατοπισμένη κριτική αποφάσεων ακόμη και Δικαστών είναι σημάδι υγιούς δημοκρατίας» (informed criticism) Βλ. G. L. Davies "Judiacial Reticence" (paper delivered at the Second Annual Symposium of the Judicial Conference in Australia 8.11.1997.

Προς αντιμετώπιση της κριτικής η οποία δεν γίνεται καλή τη πίστη ή προέρχεται από πηγές όχι επαρκώς πληροφορημένες, εισηγείται ότι η ίδια η Δικαστική Εξουσία πρέπει να βεβαιώνεται ότι υπάρχει σωστή πληροφόρηση για το έργο της δικαιοσύνης αλλά και για τις αποφάσεις που εκδίδει. Η Ανώτατη Δικαστική εξουσία οφείλει να απαντά σε κριτική έγκαιρα και αποτελεσματικά αλλά και συνοπτικά. Λόγω της πείρας και των γνώσεων που διαθέτουν οι Δικαστές έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν επαρκώς αυτού του είδους την κριτική.»

Στην Ελλάδα πρόσφατα ανώτατος Δικαστηριακός σε άρθρο στην εφημερίδα ΕΣΤΙΑ 12.11.2010 σχολίασε ως εξής την επίθεση κατά

Δικαστικών αποφάσεων. Βλέπε σελίδα 4. «Η Δικαιοσύνη υβρίζεται και λοιδορείται» Α. Ν. Μαρίνου, Αντιπροέδρου του ΣτΕ ε.τ.:

«Τελευταίο κρούσμα τέτοιας ανεπίτρεπτης συμπεριφοράς από δημόσιο λειτουργό είναι το εξής:

«Η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) ακύρωσε με απόφαση της το σοβαρό πρόστιμο το οποίον είχε επιβάλει η Ανεξάρτητη Αρχή Διασφαλίσεων του Απόρρητου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) στις εταιρείες Vodafon και Erricson για την γνωστήν υπόθεση των υποκλοπών. Μόλις έγινε γνωστή η απόφαση αυτή, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ο κ. Μιλτιάδης Παπαϊωάννου, έσπευσε να προβεί σε κριτική της αποφάσεως με ύφος το οποίον δεν ήτο το προσήκον (βλ. εφημ. «Εστία» της 20-10-2010). Είπε δηλαδή ότι η απόφαση αυτή «είναι πρωτοφανής, αποδυναμώνει τη λειτουργία των Ανεξαρτήτων Αρχών και συνιστά μείζον θεσμικόν ζήτημα». Ο όρος «πρωτοφανής», τον οποίον εχρησιμοποίησε ο κ. Παπαϊωάννου σε συνδυασμό με τις εν συνεχεία κρίσεις του, έχει προδήλως απαξιωτικό, γι το ΣτΕ, χαρακτήρα. Όποιος και εάν είναι ο κ. Παπαϊωάννου και όσες γνώσεις και εάν έχει, δεν δικαιούται, ούτε καν νομιμοποιείται να ομιλεί για τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου της χώρας με απαμιωτικές εκφράσεις και να τις επικρίνει.

Αυτά που λέγονται τώρα δεν έχουν βέβαια την έννοιαν ότι απαγορεύεται η κριτική των δικαστικών αποφάσεων. Αντιθέτως είναι επιβεβλημμένη υπό τον όρον όμως ότι γίνεται με ευπρέπεια και νομικήν αιτιολογίαν και, εν πάση περιπτώσει, η λέξη «πρωτοφανής» είναι σαφώς απαξιωτική διότι σημαίνει στην συγκεκριμένη περίπτωση, όχι απλώς ότι οι δικασταί έκαναν

λάθος, αλλ' ότι έκαναν λάθος ασυγχώρητο, είπαν κάτι που πρώτη φορά λέγεται, κάτι τόσο λανθασμένο ώστε να είναι πρωτοφανές υπό την έννοιαν ότι λαμβανομένων υπ' όψιν των συνθηκών της συγκεκριμένης υποθέσεως δεν θα τολμούσε κάποιος άλλος δικαστής να το πει, και υπό τα δεδομένα αυτά θα εδικαιολογείτο ακόμα και η πειθαρχική δίωξη των δικαστών που εξέδωκαν την απόφαση, εφ' όσον μάλιστα η εν λόγω απόφαση εδημιούργησε, κατά τον κ. Παπαϊωάννου, «μείζον θεσμικό ζήτημα».

Δρ. Χρίστος Κληρίδης
Αν. Καθηγητής Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου
Λευκωσίας

16-11-2010